

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ШКОЛА ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВИКЛАДАЧІВ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Тези доповідей слухачів і викладачів
Школи педагогічної майстерності викладачів
(2017–2018 навчальний рік)

Маріуполь
2018

Редакційна колегія

Голова

Косенко Ю. М., професор кафедри дошкільної освіти МДУ, кандидат педагогічних наук, керівник Школи педагогічної майстерності викладачів

Члени редколегії

Відп. за випуск **Шакула А. П.**, директор наукової бібліотеки МДУ

Коректорська правка **Назар'єва С. В.**, заст. директора наукової бібліотеки МДУ

Комп'ютерна верстка **Дейниченко О. В.**, зав. відділу інформаційних технологій та комп'ютерного забезпечення наукової бібліотеки МДУ

Дизайн обкладинки **Луханіна І. А.**, зав. науково-редакційного сектора наукової бібліотеки МДУ

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Маріупольського державного університету
(протокол № 9 від 28.03.2018 р.).*

А43 Актуальні проблеми професійної діяльності викладача вищої школи : тези доповідей слухачів і викладачів Школи педагогічної майстерності викладачів (2017–2018 навчальний рік) / за заг. ред. Ю. М. Косенко. – Маріуполь : МДУ, 2018. – 156 с.

Збірник містить тези доповідей викладачів та слухачів Школи педагогічної майстерності Маріупольського державного університету у 2017–2018 навчальному році, які висвітлюють актуальні проблеми професійної діяльності педагога вищої школи у вимірах професіоналізму і майстерності. Видання є спільним науковим проектом Школи педагогічної майстерності та наукової бібліотеки університету й адресоване викладачам і магістрантам.

**ББК 74.480.42
УДК 378.011.3-057.175**

© Школа педагогічної майстерності викладачів МДУ, 2018
© Андрєєва М., Батичко Г., Беззубченко О., Варава Л., Воєвутко Н., Даблю Л., Єфимова М., Задорожна-Княгиницька Л., Захарова О., Косенко Ю., Кутнякова Г., Лаврентьєва Л., Марена Т., Мітюшкіна Х., Ніколенко Т., Нікольченко Ю., Панова Я., Педченко О., Попович О., Риба І., Светлакова М., Слющинський Б., Соколова І., Тарасов С., Тищенко Л., Топалова Н., Тютюма Т., Харитинюк В., Чечета Н., Шевцова М., Янковський С., 2018

learning-future-training/.

5. Vander Ark T. 10 Reasons Teachers Love Blended Learning / T. Vander Ark // HuffPost : Blog. – 2011. – September 10. – URL: <http://www.huffingtonpost.com/tom-vander-ark/10-reason>.

УДК 37.091.4Макаренко

*Задорожна-Княгницька Леніна Вікторівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
завідувач кафедри педагогіки та освіти МДУ*

«Невідомий» відомий Антон Макаренко

Ключові слова: Макаренко А. С., педагогіка, виховання.

Антон Семенович Макаренко (1888–1939) – яскравий, самобутній талант на педагогічній ниві. В історію культури він увійшов як талановитий письменник, видатний педагог-гуманіст, педагог-новатор. А. Макаренко створив два взірцевих педагогічних заклади – колонію імені М. Горького, комуну імені Ф. Дзержинського. Тисячі правопорушників, дітей без нагляду він не тільки підняв «з дна» життя, але й повернув до життя, виховав їх передовими громадянами Вітчизни.

Спадщина великого педагога належить до найбільш досліджених у вітчизняній та зарубіжній педагогіці. Детальну характеристику його ідей знаходимо у кожному підручнику з історії педагогіки. Однак така «розробленість» цієї спадщини часто не відтворює події життя та діяльність Антона Макаренка, що характеризують його не як класика педагогіки, фундатора теорії та практики формування особистості в колективі, знаного новатора, але як звичайну людину з її почуттями, сумнівами, злетами й падіннями.

Антон Макаренко тим і загадковий, що його особис-

тість неординарна, незвичайна, оригінальна. Своєрідне трактування цінності людської особистості, методика й «техніка» виховного процесу, «окремішна», не схожа на загальновідому, загальноновживану технологія формування характеру, розкрита педагогом, зробила його педагогічний доробок одним з найбільш значущих та, одночасно, суперечливих і дискурсивних. Ця система, як згадує сам педагог, прийшла до нього не від його талантів, а «прийшла з характеру тієї потреби, тієї справи», яку йому доручили [1].

Однак збагнути витoki творчості знаного педагога можливо лише в контексті його загальнолюдських взаємин з Ольгою Ракович, Галиною Салько, Максимом Горьким, випускниками колонії та комуни, іншими значущими у його житті людьми, роль яких дослідниками спадщини педагога часто подавалась завуальовано.

Розкриваючи сутність та зміст педагогічних ідей та здобутків Антона Семеновича Макаренка, слід акцентувати увагу й на тому, що його педагогічні ідеї не отримали підтримки при житті педагога. Йому не вірили, звинувачували у викривленні дійсності. Так, у 1935 р. вийшла стаття І. Бочачера «Антипедагогічна поема», де автор звинувачував Антона Семеновича у відвертій брехні. Його книгу «Прапори на баштах» називали сусальною казкою про те, чого не було, не могло бути і не буде. Літературний критик І. Левін звинуватив А. Макаренка в тому, що той начебто написав книжку «не чорнилами, а рожевою водою, змішаною на сахарині».

Звичайно ж теорія А. Макаренка має недоліки, до яких слід віднести наступні:

1. Не завжди колектив виступає інструментом виховання, адже часто наявне і сліпе підпорядкування волі колективу, відмова від своєї думки, ігнорування вимог колективу; активісти не користуються повагою. Тут причини і в колективі, і в самій особистості.

2. Ставлення до сім'ї як до колективу з усіма його ознаками – від структури до формування взаємин між членами. Категоричне заперечення позитивної виховної ролі неповної сім'ї та сім'ї з однією дитиною.
3. Проблема вільного спілкування, що, на думку педагога, може бути вирішена лише в умовах перебування особистості у формальному колективі.
4. Надмірна воєнізація виховного процесу тощо.

Більшість чиновників освіти вважали, що Антон Макаренко – педагог від Бога, але він став служити злим силам. У нього нема поваги до особистості. Придушення особистості, «штовхання тих, хто оступився» у прірву, «затравлювання особистості» цілком були наявні у досвіді Макаренка. Він – «співак внутрішньої диктатури», яка характеризується вибором примітивних догм для колективу, через колектив, у колективі. Його педагогіка – це педагогіка насильства, брехні й диктату. Ці положення дають можливість критику Ю. Азарову зробити висновок: «"Макаренківщина" вичерпала себе».

Перша стаття, яка аналізувала творчість А. Макаренка, вийшла тільки у 1940 р. («Невикористана спадщина») й одразу викликала дискусію з проблем виховання на шпальтах «Учительської газети». Деякі вчені визнали дійовість теорії Макаренка під тиском суспільної думки, обмежуючись лише цитуванням його окремих висловлень і положень.

Одним з яскравих пропагандистів педагогічної спадщини А. Макаренка був В. Сухомлинський: «Нема іншого педагога-практика, якого б я любив і поважав так, як Макаренко. Я шукав у його книгах істин, яких постійно потребував. Увесь мій скромний педагогічний досвід – результат цих шукань. Усе живе і творче, що є у школі, – це дітище Макаренка» [2].

Спадщина А. Макаренка стала предметом серйоз-

ного вивчення та наукових пошуків у Франції, Англії, США, Канаді, Японії. Широко відома Макаренківська лабораторія Марбурзького університету, яка провела низку важливих досліджень у галузі Макаренкознавства. 100-літній ювілей А.С. Макаренка широко відзначався ЮНЕСКО.

Джерело педагогічної мудрості А. Макаренка невичерпне. Найсильнішими потоками цього джерела є ідея виховання в колективі, виховання в праці, виховання почуття обов'язку, честі, відповідальності, волі, характеру, свідомої дисципліни, гуманізму, добра й оптимізму у процесі формування людської особистості.

Література

1. Євтух М.Б. Постать Антона Макаренка – світ організованого творення людини [Електронний ресурс] / М.Б. Євтух // Витоки педагогічної майстерності. – Вип. 4 – Полтава, 2008. – С. 44–48. – Режим доступу: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/57/1/evtuh.pdf>.
2. Сухомлинский В.А. Павлышская средняя школа : Обобщение опыта учебно-воспитательной работы в сельской средней школе / В.А. Сухомлинский. – 2-е изд. – Москва : Просвещение, 1979. – 396 с.

УДК 378.124:316.46

*Косенко Юлія Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
професор кафедри дошкільної
освіти МДУ*

Професійно-етична культура викладача та корпоративна культура університету: суть взаємозв'язку

Ключові слова: професійна культура, професійно-етична культура викладача, професійна поведінка, корпоративна культура університету.